

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-1

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53
Volume 53

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Prusiek, lok. 25. Hrob č. 22, zlato (viz obr. 6. na str. 78)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2012
Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

objektu č. 2 (viz kapitola Doba bronzová). Rozsah dokumentace a vzorkování archeologických situací na řezech výkopů pro vady (sond) negativně ovlivnila vysoká hladina spodní vody, zejména v sondách 2–4. Sonda 2 byla pro dokumentaci přístupná pouze několik hodin po vyčerpání spodní vody (cca 1 m pod současným terénem), jejíž hloubka ve výkopu dosahovala 2,2 m. Maximální vzdálenost mezi sondami 1 a 2 činila 60 m, což zároveň určuje zjištěný rozsah kulturní vrstvy.

Nejstarší komponentou byly keramické nálezy MMK, dobře reprezentované hrncovitou nádobou (předběžně stupeň IIb) na bázi vrstvy 103 v západním rohu sondy S1, vyskytující se ovšem i v ostatních sondách.

Miroslav Daňhel

Resumé

Prusinovice (Bez. Kroměříž). „Dolní odomče“. MBK (IIb). Kulturschicht. Rettungsgragung.

PŘEROV (K. Ú. ŽERAVICE, OKR. PŘEROV)

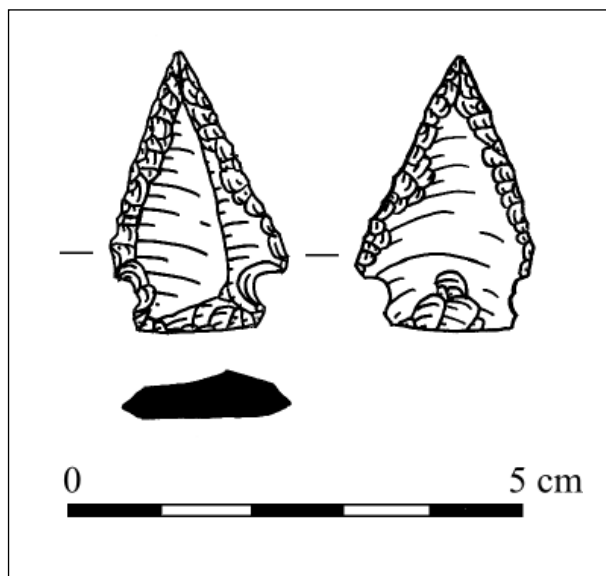
„Nad trávníky“. Eneolit. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

V roce 2009 byla prostřednictvím povrchové prospekce prováděné v souvislosti se snahou lokalizovat dosud neznámé doklady staroneolitického osídlení v povodí říčky Olešnice uvnitř Čekyňské pahorkatiny objevena dosud neznámá lokalita na vrcholu táhlého plochého hřbetu v trati „Nad Trávníky“ na katastru obce Žeravice u Přerova. Z této polohy jsou v současné době známy doklady osídlení kultury s lineární keramikou, kterou reprezentují nálezy zlomků keramiky a štípané kamenné industrie (Drechsler, Lapáček 2010, 8). Koncentrace je výrazná zejména v okolí kóty 279 m.n.m. Ze stejné polohy pochází také soubor zlomků keramiky, které lze rámcově datovat do období eneolitu. Ojedinělý nález představuje šipka s řapem a dvěma vruby, jež byla zhotovena na ústěpu a nebyla plošně retušována (Obr. 10). Šipka byla vyhotovena ze silicitu krakovsko-čensterochovské jury. Z typologického hlediska se silicitová šipka blíží k okruhu nálezů typu Štramberk-Krnov. Určení kulturní příslušnosti je vzhledem k povrchovému charakteru nálezu problematická. Artefakt lze nejspíše datovat do období staršího eneolitu. Souřadnice místa nálezu jsou 49° 29' 18.63"N, 17° 24' 31.57"E (WGS 84). V případě lokality se jedná o mimořádně exponovanou polohu, ze které se dnes naskýtá dobrý výhled směrem severozápadním do údolí říčky Olešnice.

Zdeněk Schenk

Literatura

Drechsler, A. 2010: Počátky osídlení katastru Žeravic. In: A. Drechsler, J. Lapáček: *Žeravice 1160-2010*. Přerov, 6–11.

Obr. 10. Přerov-Žeravice. Silicitová šipka typu Štramberk-Krnov. Kreslil. D. Figel'.

Fig. 10. Přerov-Žeravice. Štramberk-Krnov type arrowhead. Drawing by D. Figel'.

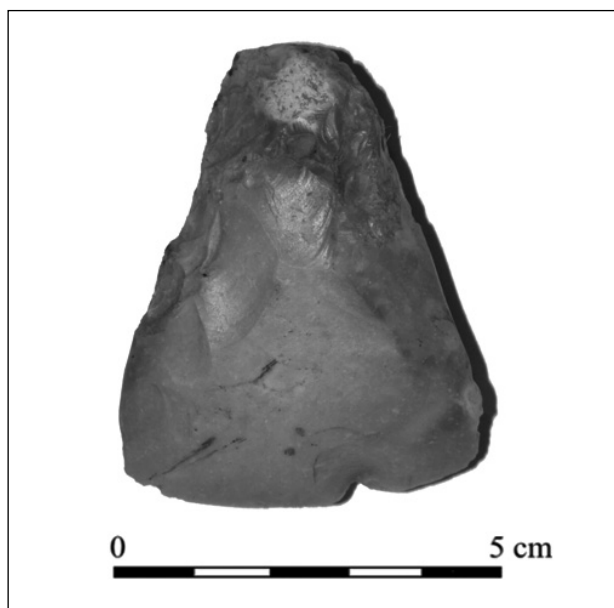
Resumé

A small collection of artifacts was collected during surface survey in the field „Nad Trávníky“, near the elevation marker of 279 m in the cadastral territory of Žeravice village. The arrowhead is made of Krakow-Czenstochova Jurassic type chert.

PŘESTAVLKY (OKR. PŘEROV)

„Opálky“. KŠK. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

Dne 22. 10. 2011 byla prostřednictvím povrchové prospekce prováděné v prostoru známé mladopaleolitické stanice (Klíma 1978) v trati „Opálky“ nalezena silicitová sekera. Lokalita se nachází na táhlém návrší při západní hranici Přestavlkého lesa. Geografické souřadnice místa nálezu činí 49° 23' 667"N, 17° 28'955"E (WGS 84). Nadmořská výška nálezové polohy se pohybovala okolo 306 m. Sekera má v nárysu lichoběžníkovitou profilaci. Délka artefaktu je 59 mm, šířka u ostří 46 mm, u týlu 15 mm, maximální síla činí 20 mm. Nápadná je šířka týlu a ostří, které jsou v poměru zhruba 1:3. Na obou bočních hranách nástroje jsou patrné stopy po hrubém štípaní. S finální úpravou souvisí oboustranně vyleštěný břit sekery. Mírně obloukovité ostří nese stopy částečného poškození (obr. 10). Sekera byla vyrobena ze silicitu glacigenních sedimentů. Vzhledem k světle šedému, místy hnědému zabarvení suroviny a hojnému počtu reliktů fosilií se jedná o typ silicitu dánského (třetihorního) stáří (Přichystal 2009, 48). Kulturně lze tento nález nejspíše spojit s kulturou šňůrové keramiky a to i přesto, že má sekera z Přestavlků oproti známým moravským exemplářům nezvyklý poměr šířky týlu k ostří. Stejně tak

Obr. 11. Přestavlky. Silicitová sekera.
Fig. 11. Přestavlky. Silicite axe.

je tomu například u silicitové sekery z Hluku, která je ovšem spojována s kulturou nálevkovitých pohárů (Šebela, Přichystal 2007, 160–161, Tab. 1:1). V souvislosti s přestavlkým exemplářem je na místě připomenout artefakty pozdně eneolitického stáří nalezené v minulosti na lokalitě „Opálky“. Jde především o sekeromlat slezského typu kultury se šňůrovou keramikou vyrobené ze středozrného amfibolitu, který byl nalezen v pol. 90. let 20. století přibližně ve stejné poloze jako silicitová sekera (Drechsler 2002a, 19; 2002b, 185–186). V roce 2006 byl severně od místa nálezů pro změnu zaznamenán výskyt zlomků keramiky kultury zvoncovitých pohárů (Schenk 2007, 368), s kterým může souviset i starší nález silicitové plošně retušované šipky (Klíma 1978, 13).

Je velmi pravděpodobné, že výskyt ojedinělých artefaktů pozdně eneolitických kultur naznačuje možnou existenci mohylníku v prostoru trati „Opálky“. Případné stopy v terénu však byly zemědělskou činností v minulosti zcela zahlazeny.

Z katastru obce Přestavlky jsou dále známy 2 sekeromlaty z trati „Perklusy“ a jeden kus z polohy „Díly“ (Drechsler 2002a, 18). Nejbližší mohylové pohřebiště kultury se šňůrovou keramikou, odkud pochází nálezy silicitových seker, se nachází v lese Dubina v poloze „Kozí hřbet“ na sousedním katastru obce Stará Ves (Šebela 1999, 146).

Príspevek vznikl za podpory projektu „Moravsko-slezská škola archeologických doktorandských studií II“ GAČR 404-09-H020.

Zdeněk Schenk,
Martina Sedláčková

Literatura

- Drechsler, A. 2002a: Počátky osídlení katastru Přestavlk. In: *Přestavlk. Historie a současnost*. Přestavlk, 14–32.
- Drechsler, A. 2002b: Přestavlk (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 43, 185–186.
- Klíma, B. 1978: Paleolitická stanice u Přestavlk, okr. Přerov. *Archeologické rozhledy* 30, 5–13.
- Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno.
- Přichystal, A., Šebela, L., Dufka, K. 2007: Unikátní nález silicitové sekery z Hluku. *Slovácko* XLIX, 159–162.
- Schenk, Z. 2007: Přestavlk (k. ú. Přestavlk, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 48, 368.
- Šebela, L. 1999: *The Corded Ware Culture in Moravia and Adjacent Part of Silesia (Catalogue)*. *Fontes Archaeologiae Moravicae*, Tomus XXIII. Brno.

Resumé

On the 22th October 2011 was found an isolated Eneolithic artifact – the silicite (flint) axe during a surface survey on famous paleolithic site in the field of „Opálky“ in cadastral territory of Přestavlk. Axe in plane view has trapezoid shape (Fig. 11). The artifact is made of erratic silicite. Significant artefact we can date to the Corded Ware Culture.

SUCHOHRDLY (OKR. ZNOJMO)

„Starý Zámek“. Mladší stupeň MMK. Bolerázský stupeň KKK. Hradisko. Půdní vzorkování. Uložení vzorků: ÚAM FF MU, Brno.

V listopadu roku 2011 proběhlo půdní vzorkování na již dříve zkoumaném hradisku se stopami osídlení v eneolitu, době bronzové a halštatské, které je známo pod jménem „Starý Zámek“ u Suchohrdel (obr. 12). Během zjišťovacího výzkumu v přechodných letech (Šabatová 2008; 2009; 2010) byla sledována výrazná kulturní vrstva v centru hradiska, kumulace smíšené kulturní vrstvy u paty hradby a degradovaný snos materiálu pod opevněním. Objekty zahloubené do podloží byly výjimečné. Deprese s materiálem z pozdního halštatu byla zahloubena již do smíšené kulturní vrstvy pod lesní hrabankou. Většina získaného keramického materiálu nesla znaky terciárního odpadu (vysoká fragmentarizace, následné přemístění). Cílem nedestruktivního výzkumu je vymapování průběhu kulturního souvrství a jeho charakteristik v prostoru hradiska i jeho předpolí. Výsledky analýz odebraných vzorků budou použity pro rekonstrukci vzniku a vývoje lokality, a pro výzkum post-depozičních procesů, které ovlivnily její dnešní stav.

Na základě výsledků předchozích výzkumných sezón jsme se rozhodli systematicky ověřovat v podobě transektu celou opevněnou plochu pomocí půdní tyče. Všechny vrty byly zaměřeny totální stanicí, profily fotograficky zdokumentovány a geoarcheologicky popsány, z každého horizontu byly odebrány vzorky pro další analýzy.